

**МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ФАКУЛЬТЭТ ЖУРНАЛІСТЫКІ
Кафедра стылістыкі і літаратурнага рэдагавання**

**АКАЗІЯНАЛІЗМЫ Ў СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ПРОЗЕ І ПАЭЗІІ (НА МАТЭРЫЯЛЕ ПУБЛІКАЦЫЙ У
ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКІХ ЧАСОПІСАХ «ПОЛЫМЯ» І «МАЛАДОСЦЬ»)
Курсавая праца**

Івановай Юліі Міхайлаўны,
студэнткі Ікурса,
спецыяльнасць «Друкаваная СМІ»

Навуковы кіраўнік:
кандыдат філалагічных навук
дацэнт Л.Г. Шасцярнёва

ЗМЕСТ

УВОДЗІНЫ

ГЛАВА 1 АКАЗІЯНАЛІЗМЫ І МОВА СУЧАСНЫХ МАСТАЦКІХ ТВОРАЎ

1.1 Агульная характарыстыка аказіяналізмаў

1.2 Спосабы стварэння індывідуальна-аўтарскіх наватвораў

ГЛАВА 2 АСАБЛІВАСЦІ ВЫКАРЫСТАННЯ АКАЗІЯНАЛІЗМАЎ У ПАЭТЫЧНЫХ І ПРАЗАІЧНЫХ ТВОРАХ (НА МАТЭРЫЯЛЕ ЧАСОПІСАЎ «ПОЛЫМЯ» І «МАЛАДОСЦЬ»)

2.1 Аказіяналізмы ў прозе як сродак стварэння індывідуальна-аўтарскага стылю

2.2 Аказіяналізмы ў паэзіі як сродак стварэння вобразнасці

ЗАКЛЮЧЭННЕ

СПІС ВЫКАРЫСТАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ

ДАДАТАК А

УВОДЗІНЫ

Сучасная лексіка актыўна ўзбагачаецца новымі словамі. Адной з такіх крыніц яе папаўнення з'яўляюцца аказіяналізмы. Аказіяналізмы – гэта асобная група неалагізмаў, якія пісьменнікі ствараюць для таго, каб надаць маўленню большую выразнасць і вобразнасць. Прынцыпы стварэння і ўжывання аказіяналізмаў заснаваны на веданні асаблівасцей словаўтварэння, а таксама ўнутраных законаў развіцця мовы.

Актуальнасць тэмы абумоўлена неабходнасцю даследавання, аналізу і ацэнкі аказіяналізмаў у сучаснай беларускай прозе і паэзіі.

Мэта курсавой працы – выявіць і прааналізаваць аказіяналізмы ў сучаснай беларускай прозе і паэзіі, даць ацэнку арганічнасці іх стылістычнага выкарыстання ў мастацкіх творах.

Для рэалізацыі мэты вырашаюцца наступныя **задачы**:

1. даць агульную характарыстыку аказіяналізмаў;
2. вылучыць асаблівасці стварэння аказіянальнай лексікі;
3. выявіць аказіяналізмы ў матэрыялах літаратурна-мастацкіх часопісаў;
4. апісаць і прааналізаваць абраныя прыклады;
5. разгледзець асаблівасці выкарыстання аказіяналізмаў як сродка стварэння індывідуальна-аўтарскага стылю;
6. вызначыць ролю выкарыстання індывідуальна-аўтарскай лексікі ў паэтычных і празаічных творах;
7. даследаваць.....
8. класіфікаваць....

**Аб'ектам даследавання з'яўляюцца
аказіяналізмы ў сучаснай беларускай
прозе і паэзіі.**

**Прадмет даследавання – праявічныя і
вершаваныя творы, апублікаваныя ў
часопісах «Полымя» і «Маладосць».**

(за 2018 год) (за 2016-2018 гг)

- **Тэарэтычнай базай даследавання сталі працы такіх вучоных, як М. Р. Прыгодзіч «Аказіяналізмы як крыніца папаўнення лексічнага саставу сучаснай беларускай мовы», «Шчодрасць слова», «Аўтарскі неалагізм у мастацкім творы», «З гісторыі вывучэння аказіянальнай лексікі беларускай мовы», «Сэнс у іх хаваецца яшчэ большы, чым паэзія...: аўтарскія неалагізмы як факт мовы»;**

Тэарэтычнай базай даследавання
курсавой працы паслужылі працы М. Я.
Цікоцкага, В. І. Іўчанкава, М.Н.
Валодзінай, Г. Я. Салганіка, Н. Е.
Пятровай і Л. В. Рацыбурскай, Т. А.
Варанцовай, Ю.В. Шчарбінінай і іншых.

Указаць канкрэтныя працы!!!

Метады даследавання: у курсавой працы выкарыстаны апісальны і параўнальна-супастаўляльны метады.

Структура курсавой працы. Курсавая праца складаецца са зместу, уводзінаў, дзвюх глаў, заключэння, спіса выкарыстанай літаратуры, 5 дадаткаў. Аб'ём - 30 старонак.

ГЛАВА 1

АКАЗІЯНАЛІЗМЫ І МОВА СУЧАСНЫХ МАСТАЦКІХ ТВОРАЎ

1.1 Агульная характарыстыка аказіяналізмаў

Аказіяналізмы – словы, якія не адпавядаюць агульнапрынятаму ўжыванню, ствараюцца як выразны сродак у пэўным кантэксце і не замацоўваюцца ў якасці моўнай нормы. Яны ствараюцца пісьменнікамі ці паэтамі, таму іх таксама называюць аўтарскімі ці індывідуальна-стылістычнымі неалагізмамі [1, с. 25].

3) аказіяналізмы, якія створаны на ўзор канкрэтнага агульнаўжывальнага слова: «чарнавік» – «белавік» (С. Грахоўскі); «электрыфікацыя» – «веснафікацыя» (Л. Дайнека); «дажджасховішча» – «збожжасховішча» (П. Панчанка);

4) аказіяналізмы, створаныя нетыпова [5, с. 19].

Да нетыповых спосабаў словаўтварэння І.П. Казейка адносіць:

а) фанетычны спосаб – такі спосаб словаўтварэння, калі асобныя часткі ў працэсе аб'яднання ў адно слова змяняюцца на фанетычным узроўні: «лінгсвіст» – лінгвіст + свіст (І. Шамякін); «магстацтва» – маг + мастацтва (А. Разанаў);

б) кантанамінацыя – спосаб стварэння аказіянальнага слова шляхам злучэння двух агульнаўжывальных слоў, звычайна злучаюцца пачатак аднаго слова і канец другога: «цвіквізар» – цвік + тэлевізар; «дзівактус» – дзівак + кактус (П. Марціновіч); «кывулачка» – крывая + вулачка; «сабаказнаўства» – мовазнаўства (Р. Барадулін);

*«Паўзлі на сценах расколіны, цёк рукамыйнік,
глядзела адкрытым ротам **сальніца-свіння»**
(Кацярына Мядзведзева, "Маладосць" №4,
2014). Наватвор **“сальніца-свіння”** створаны
складана-суфіксальным спосабам (“сала +
суфікс “-ніц-” + “свіння”) і мае значэнне
“свіння, якую вырошчваюць на сала”.*

ЗАКЛЮЧЭННЕ

У курсавой працы былі разгледжаны і прааналізаваны аказіяналізмы ў сучаснай беларускай прозе і паэзіі на прыкладзе матэрыялаў, апублікаваных у часопісах «Полымя» і «Маладосць», таксама **былі вылучаны асаблівасці стварэння аказіянальнай лексікі, разгледжаны асаблівасці выкарыстання аказіяналізмаў як сродка стварэння індывідуальна-аўтарскага стылю, наватвораў у літаратурных творах. была вызначана роля выкарыстання**

На падставе аналізу індывідуальна-аўтарскіх наватвораў у часопісах «Полымя» і «Маладосць» можна зрабіць наступныя **высновы:**

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....

СПІС ВЫКАРЫСТАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ

1. **Басава, Г. І.** Лістабой, ліставей, ліставір... Аказіянальныя назоўнікі, створаныя паводле канкрэтнага ўзору / **Г. І. Басава** // Роднае слова. – 1995. – № 10. – С. 65–68.
2. **Басава, Г. І.** «Наталяю смагу словам сакавітым...»: аказіянальнае слова і яго значэнне / **Г. І. Басава** // Роднае слова. – 1995. – № 12. – С. 59 – 61.
3. **Баханькоў, А. Я.** Развіццё лексікі беларускай літаратурнай мовы ў савецкі перыяд: сацыялінгвістычны нарыс / **А. Я. Баханькоў**. – Мінск: **Навука і тэхніка, 1982**. – 231 с.
4. **Суднев, І. Медыяресурсы / І. Суднев** [Электронны ресурс]. - **Режим доступа:** http://www.belgazeta.by/ru/968/topic_week/30126/. - **Дата доступа: 21.09.2018.**

ДАДАТАК А

ДАДАТАК Б

ВМЕСТЕ
мы Беларусь

ВМЕСТЕ
мы Беларусь

ДАДАТАК В

к Положению об организации подготовки
и защиты курсовой работы, итоговой аттестации
при освоении содержания образовательных программ
высшего образования I ступени в Белорусском
государственном университете

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕНИЯ КУРСОВОЙ, ДИПЛОМНОЙ РАБОТ

4.1 Общие требования

Курсовая (дипломная) работа печатается с использованием компьютера и принтера на одной стороне листа белой бумаги формата A4 (210x297 мм). Набор текста работы осуществляется с использованием текстового редактора Word. При этом рекомендуется использовать шрифты типа TimesNewRoman размером 14 пунктов. Количество знаков в строке должно составлять 60–70, межстрочный интервал должен составлять 18 пунктов, количество текстовых строк на странице – 39–40.

Устанавливаются следующие размеры полей: верхнего и нижнего – 20 мм, левого – 30 мм, правого – 10 мм.

Шрифт печати должен быть прямым, светлого начертания, четким, черного цвета, одинаковым по всему объему текста работы. Разрешается использовать компьютерные возможности акцентирования внимания на определениях, терминах, важных особенностях, применяя разное начертание шрифта: курсивное, полужирное, курсивное полужирное, выделение с помощью рамок, разрядки, подчеркивания и другое.

Опечатки и графические неточности, обнаруженные в тексте, допускается исправлять подчисткой или закрасиванием белой краской и нанесением на том же месте исправленного текста (графиков) машинным или рукописным

способами.

Объем работы, как правило, должен составлять для курсовых – 25–35 страниц, для дипломных – 50–70 страниц. Иллюстрации, таблицы, список использованных источников и приложения при подсчете объема работ не учитываются.

Текст делят на главы, разделы, подразделы, пункты.

4.2 Заголовки структурных частей работы

Заголовки структурных частей работы «Оглавление», «Перечень условных обозначений», «Введение», «Глава», «Заключение», «Список использованных источников», «Приложения» печатают прописными буквами в середине строк, используя полужирный шрифт с размером на 1–2 пункта

26

больше, чем шрифт в основном тексте. Так же печатают заголовки глав.

Заголовки разделов печатают строчными буквами (кроме первой прописной) с абзачного отступа полужирным шрифтом с размером на 1–2 пункта больше, чем в основном тексте.

Заголовки подразделов печатают с абзачного отступа строчными буквами

В списке использованной литературы сведения об источниках нумеруют арабскими цифрами. Сведения об источниках печатают с абзацного отступа. В списке использованной литературы после номера ставят точку (Приложение 7).

4.8 Оформление приложений

Раздел «Приложения» оформляют в конце работы, располагая их в порядке появления ссылок в тексте работы. Не допускается включение в приложение материалов, на которые отсутствуют ссылки в тексте работы.

Каждое приложение следует начинать с нового листа с указанием в правом верхнем углу слова «ПРИЛОЖЕНИЕ», напечатанного прописными буквами. Приложение должно иметь содержательный заголовок, который размещается с новой строки по центру листа с прописной буквы.

Приложения обозначают заглавными буквами русского алфавита,

начиная с А (за исключением букв Ё, З, Й, О, Ч, Ь, Ы, Ъ), например: «ПРИЛОЖЕНИЕ А», «ПРИЛОЖЕНИЕ Б», «ПРИЛОЖЕНИЕ В». Допускается обозначать приложения буквами латинского алфавита, за исключением букв I и O.

Текст каждого приложения при необходимости может быть разделен на